

Celina Handzel
Biuro Kształcenia Międzynarodowego
Politechnika Lubelska
c.handzel@pollub.pl

Współpraca jednostek uczelni a proces umiędzynarodowienia na przykładzie Biblioteki i Biura Kształcenia Międzynarodowego Politechniki Lubelskiej

Streszczenie: W artykule opisano dobre praktyki stosowane we współpracy Biura Kształcenia Międzynarodowego i Biblioteki Politechniki Lubelskiej w zakresie umiędzynarodowienia uczelni, z uwzględnieniem potrzeb cudzoziemców obsługiwanych przez obie jednostki. Tekst prezentuje przykłady działań pracowników biblioteki w zakresie podnoszenia kompetencji międzykulturowych oraz wybrane rozwiązania stosowane w celu efektywnego przekazywania informacji cudzoziemcom.

Słowa kluczowe: obsługa obcokrajowców, użytkownicy zagraniczni, umiędzynarodowienie uczelni, współpraca wewnątrzuczelniana, Biuro Kształcenia Międzynarodowego, Biblioteka Politechniki Lubelskiej

Internacjonalizacja jest pojęciem pojawiającym się w wielu aspektach w dyskursie biznesowym, społecznym i akademickim. Umiędzynarodowienie to jeden z wielu złożonych procesów, które kształtują funkcjonowanie uczelni wyższej i wpływają na dynamikę jej pracy. Stanowi on jeden z głównych celów wymienionych w strategii działalności Politechniki Lubelskiej na lata 2014–2019, a w celach szczegółowych jest rozumiany m.in. jako umiędzynarodowienie procesu kształcenia¹. Politechnika Lubelska (PL) opiera proces internacjonalizacji również o zapisy karty ECHE (*Erasmus Charter for Higher Education*) – Karty Erasmusa dla szkolnictwa wyższego 2014–2020, która jest dokumentem określającym podstawowe obowiązki instytucji biorących udział w projektach dofinansowywanych przez Komisję Europejską. Założenia karty ECHE to np. zapewnienie wsparcia przed, podczas i po zakończeniu mobilności, podejmowanie działań prowadzących do zintegrowania uczestników z zagranicy ze środowiskiem akademickim czy uwzględnianie doświadczeń w procesie reintegracji po zakończeniu pobytu w ramach wymiany czy stażu². Oprócz realizacji zapisów w wyżej wskazanych dokumentach, uczelnia podejmuje zobowiązania wobec partnerów zagranicznych, które są regulowane przez zapisy umów międzynarodowych, umów podpisywanych w ramach projektów międzynarodowych czy Europejskiej Karty Naukowca³.

Praca nad umiędzynarodowieniem uczelni, rozumiana tutaj jako działania na rzecz zwiększenia liczby studentów zagranicznych studiujących w PL, a jednocześnie nad poprawą jakości nauczania, wymaga współpracy wielu jednostek uczelni. Biuro Kształcenia Międzynarodowego (BKM) jest odpowiedzialne m.in. za rozszerzanie współpracy z partnerami

¹ *Strategia Rozwoju Politechniki Lubelskiej* [online]. Lublin: Politechnika Lubelska, 2013. [Dostęp 20.12.2018]. Dostępny w: https://www.pollub.pl/files/4/attachment/3188_Strategia,Rozwoju,Uczelni.pdf.

² *Karta ECHE* [online]. [Dostęp 20.12.2018]. Dostępny w: <http://www.bkm2.pollub.pl/images/ogolne/Karta-ECHE.pdf>.

³ *Europejska Karta Naukowca* [online]. [Dostęp 20.12.2018]. Dostępny w: http://www.pollub.pl/files/77/attachment/9387_Declaration,of,Commitment,LUT,Poland.pdf.

zagranicznymi w obszarze międzynarodowych projektów edukacyjnych, za przyjmowanie studentów zagranicznych na studia wymienne i za koordynowanie rekrutacji na studia w pełnym cyklu kształcenia, prowadzone w PL w językach obcych. Wszystkie te działania wiążą się z koniecznością zapewnienia studentom przebywającym w uczelni obsługi w językach obcych, a także dostępu do oferty edukacyjnej i pozaedukacyjnej na wysokim poziomie, która będzie jednocześnie odpowiadać na potrzeby jej użytkowników.

Przykładem efektywnej i rozwijającej się współpracy na rzecz studentów zagranicznych studiujących w PL jest współpraca BKM z Biblioteką PL. W procesie tym rolą BKM jest pozyskanie studentów chętnych do przyjazdu na studia oraz pracowników w celu prowadzenia zajęć czy szkoleń w PL; następnie zapewnienie informacji uczestnikom o organizacji studiów, o ofercie uczelni w zakresie dostępu do biblioteki, centrum sportowego czy oferty organizacji studenckich; poinformowanie o kwestiach bytowych i kwestiach związanych z bezpieczeństwem. Biblioteka PL zajmuje się zaś przygotowaniem szczegółowych informacji o dostępie do swoich zasobów, o prowadzonych szkoleniach bibliotecznych dla studentów oraz o możliwościach udziału w innych wydarzeniach organizowanych przez tę jednostkę. Liczba studentów zagranicznych studiujących w ramach programów mobilności edukacyjnej w PL od roku akademickiego 2016/17 przekracza 500, a liczba mobilności pracowników sięga 250 osób rocznie.

Aktywność pracowników na rzecz umiędzynarodowienia

Dobłą praktyką realizowaną przez Bibliotekę PL jest uczestnictwo jej pracowników w szkoleniach przeznaczonych dla bibliotekarzy. Szkolenia te są prowadzone przez zagraniczne instytucje partnerskie w ramach programu Erasmus+. Staranne przygotowanie do wyjazdu, począwszy od wyboru uczelni goszczącej, poprzez przemyślany wybór jednostek prowadzących szkolenia i spotkania, a także szerokie dzielenie się doświadczeniami zdobytymi podczas wyjazdów (spotkania ze współpracownikami, artykuły, fotogaleria), powodują, że wyjazdy szkoleniowe faktycznie służą zebraniu przykładów dobrych praktyk stosowanych w bibliotekach zagranicznych zarówno dla studentów rodzimych, jak i cudzoziemskich.

Przenosząc swoje doświadczenia z wyjazdów zagranicznych, pracownicy biblioteki mają wpływ na kształt przestrzeni, z której korzystają jej użytkownicy, co ma odzwierciedlenie w zadowoleniu studentów. Można zauważyć, że studenci z dużych uczelni europejskich chętnie spędzają czas w bibliotece i traktują jej przestrzeń jako miejsce przyjazne i sprzyjające nauce.



Fot.1. Zdjęcie przestrzeni bibliotecznej w DTU (Dania)
Fot. A. Matyjaszczyk.

Powyjazdowe publikacje pracowników szeroko prezentują odwiedzone przez nich uczelnie zagraniczne i środowisko, w których działają. Przykładem może być artykuł Ewy Kotuły, która uczestniczyła w szkoleniu w Universitäts- und Landesbibliothek Tirol in Innsbruck⁴. W swojej publikacji autorka niezwykle dokładnie omawia odwiedzone biblioteki, ich zbiory, sposób zarządzania i udostępniania ich użytkownikom. Wskazuje również na prowadzone w austriackiej bibliotece uniwersyteckiej działania na rzecz internacjonalizacji.

Znajomość języków obcych jest dość oczywistym, jednak niepowszechnie spotykanym zjawiskiem wśród pracowników jednostek uczelni wyższych. Zwykle językami obcymi posługują się osoby bezpośrednio związane z obsługą mobilności zagranicznych, tj. pracujących w działach międzynarodowych czy dedykowanych jednostkach wydziałowych. Biblioteka PL jest jednostką, w której zapotrzebowanie za kompetencje językowe zostało dostrzeżone już kilka lat temu. Pracownicy Biblioteki biegle posługują się nie tylko językiem angielskim, ale też francuskim i rosyjskim. Co istotne, stale podnoszą swoje kompetencje, poprzez uczestnictwo w kursach językowych przygotowanych z myślą o tej grupie zawodowej w uczelni. Kursy językowe są organizowane we współpracy ze Studium Języków Obcych Politechniki Lubelskiej i uczestniczą w nich również pracownicy BKM, którzy zgłosili potrzebę doskonalenia swoich umiejętności językowych. Zdecydowanie można uznać to za przykład efektywnej współpracy między jednostkami PL na rzecz umiędzynarodowienia.

⁴ KOTUŁA, E. Innsbruck – miasto inspiracji dla bibliotekarzy. *Biblioteka i Edukacja* 2017, nr 12. ISSN 2299-565X.

Kompetencje zdobyte podczas kursów są niezbędne do prowadzenia kolejnych działań na polu internacjonalizacji uczelni. Od 2016 r. BKM ściśle współpracuje z Biblioteką PL przy organizowaniu tygodni międzynarodowych (*Staff Weeks*) dla pracowników różnych jednostek z uczelni partnerskich w programie Erasmus+, z krajów programu i z krajów partnerskich. Corocznie BKM organizuje dwa takie spotkania i uczestniczy w nich w sumie około 100 gości. Biblioteka od początku tych działań prezentuje pracownikom zagranicznym swoją działalność. Pracownicy biblioteki swobodnie komunikują się z zagranicznymi gośćmi i w ciekawy sposób opowiadają o swojej pracy. Podczas tygodnia międzynarodowego zorganizowanego w kwietniu 2018 r. zostały przedstawione dwie prezentacje poświęcone wyjazdom szkoleniowym w ramach Erasmus+, które odbyli pracownicy biblioteki, podkreślając przy tym istotę umiędzynarodowienia dla społeczności akademickiej oraz dobre praktyki zaobserwowane w uczelniach partnerskich. Tydzień międzynarodowy, który będzie organizowany w PL w kwietniu 2019 r., jest w całości poświęcony tematyce bibliotekarskiej⁵.



Fot. 2. Pracownicy Biblioteki PL podczas prezentacji dla uczestników Staff Week, kwiecień 2018
Fot. Zasoby BKM.

⁵ International Staff Week for Librarians. W: *IMOTION Erasmus Staff Training* [online]. [Dostęp 28.12.2018]. Dostępny w: <http://staffmobility.eu/staffweek/international-staff-week-librarians>.



Fot. 3. Prezentacja Biblioteki PL podczas tygodnia międzynarodowego, październik 2017
Fot. Zasoby BKM.

Inicjatywa i aktywność pracowników to, wraz z umiejętnością komunikacji w językach obcych, kolejne czynniki wspierające działania na rzecz umiędzynarodowienia. W dniach 19–20 kwietnia 2018 r. odbyła się międzynarodowa konferencja „Integrating international students: perspectives from cities, civil society and academia 2.0”, w której wzięli również udział pracownicy Biblioteki PL, którzy uznali uczestnictwo w konferencji za możliwość poszerzenia wiedzy o internacjonalizacji w praktycznym jej aspekcie. Ich aktywne uczestnictwo w warsztatach poświęconych praktycznym aspektom obsługi cudzoziemców w uczelniach i wpływowi tej grupy na sposób funkcjonowania poszczególnych jednostek uczelni dowiodła, że posiadają szerokie doświadczenie i ciekawe spostrzeżenia nt. obsługi studentów cudzoziemskich. Kolejnym owocem udziału w konferencji jest zakupienie przez Bibliotekę PL anglojęzycznej publikacji autorstwa Conrada Hughesa, poświęconej wyzwaniom, jakie stawia przed współczesnym społeczeństwem edukacja prowadzona w środowiskach międzynarodowych⁶.

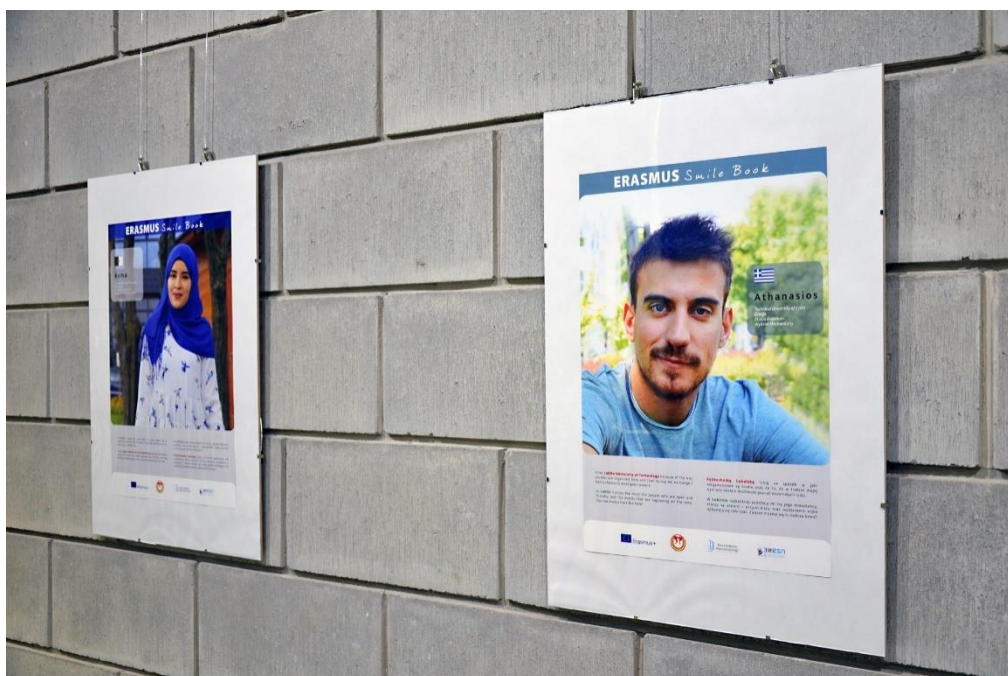
Szkolenia biblioteczne prowadzone dla studentów-cudzoziemców przez pracowników biblioteki to najstarsze działanie współorganizowane przez obie jednostki. Szkolenia są prowadzone w PL od 2009 r. i sposób ich organizacji ewoluował na przestrzeni lat, dopasowując się do potrzeb ich uczestników. Początkowo uczestnictwo w szkoleniach organizowanych na początku każdego semestru było obowiązkowe, a uczestnicy byli podzieleni na grupy bez względu na kraj pochodzenia. Z czasem pracownicy biblioteki zaobserwowali i zgłosili BKM, że potrzeby studentów pochodzących z różnych krajów nie są zbieżne. Wymagało to zatem dokonania podziału na grupy studentów, np. tureckie czy hiszpańskie. Specyfika podziału studentów cudzoziemców w PL pod względem pochodzenia pokazuje,

⁶ HUGHES, C. *Understanding Prejudice and Education The Challenge for Future Generations*. London: Routledge Taylor & Francis Group, 2017. ISBN 978-1-138-92860-2

że 75% studentów Erasmus+ pochodzi z Turcji, a kolejne kraje pod względem liczebności ich reprezentantów to Hiszpania, Portugalia i Tunezja. Taki trend utrzymuje się w PL od roku 2009. Początkowo zapisów na szkolenia dokonywało BKM i kierowało listy zapisanych do biblioteki. Z czasem pracownicy biblioteki zaczęli przyjmować zgłoszenia samodzielnie, posiłkując się jedynie BKM jako jednostką informującą studentów o szkoleniach. Kolejne spostrzeżenia doprowadziły do zwolnienia studentów z obowiązku uczestnictwa w szkoleniu – były one organizowane jedynie dla chętnych. Jednak liczba studentów uczestniczących w szkoleniach bibliotecznych w ostatnich latach znacząco spadła, co stanowi pole do dyskusji nad kontynuacją szkoleń w zmienionej formie.

Ciekawym i potrzebnym rozwiązaniem, częściowo zastępującym szkolenie biblioteczne, okazało się uczestnictwo pracowników biblioteki w spotkaniach powitalnych dla studentów Erasmus+ (*Welcome Meetings*). Podczas tych spotkań prezentowane są nie tylko zasady formalne uczestnictwa w programie Erasmus+, ale także kwestie związane z użytkowaniem biblioteki. Niestety, forma spotkania nie pozwala na przekazanie szczegółów oferty bibliotecznej, stąd konieczne jest zastosowanie innych rozwiązań.

Kolejnym istotnym aspektem współpracy między biurami na rzecz internacjonalizacji jest organizowanie wspólnych wydarzeń dla studentów. Takim przykładem może być wystawa fotografii „Smile Book”, którą we współpracy ze studentami cudzoziemcami przygotowało BKM, a biblioteka udostępniła swoje przestrzenie do jej zaprezentowania. Ponadto biblioteka prowadzi cykliczne wystawy zagranicznych książek naukowych, organizowane na wydziałach i w ramach akcji „Polish authors in English” zapewnia użytkownikom anglojęzycznym dostęp do polskiej beletrystyki, tłumaczonej na język angielski.



Fot. 4. Wystawa „Smile Book”
Fot. Zasoby BKM.

Przyjazna infrastruktura

Nie ulega wątpliwości, że czynnik ludzki jest decydujący w procesie umiędzynarodowienia i stanowi o jego powodzeniu bądź zahamowaniu. Jednak obserwując działania biblioteki, nie sposób nie zauważyć zmian zachodzących w infrastrukturze tej jednostki, które również przyczyniają się do zwiększenia satysfakcji studentów z jej użytkowania.

Strona internetowa Biblioteki PL⁷ jest witryną przyjazną użytkownikom, a co istotne dla procesu umiędzynarodowienia, jest również prowadzona w języku angielskim, a jej treści w obu wersjach językowych nie są tożsame. Wersja angielska zawiera informacje istotne dla cudzoziemców, pomija zaś sprawy, które z punktu widzenia użytkownika zagranicznego są zbędne. Dodatkowo zawiera wszystkie funkcjonalności, np. kontakt, interaktywną mapę kampusu. Pojawiają się na niej również informacje kierowane do studentów przez BKM, a biuro zamieszcza na stronie internetowej swojej jednostki komunikaty z biblioteki.

Strona internetowa odzwierciedla także świadomość tej jednostki o potrzebach komunikacji z użytkownikami poprzez media społecznościowe. Biblioteka aktywnie prowadzi swoje profile w portalu Facebook i Instagram, gdzie zamieszcza informacje dla cudzoziemców.

Ostatnim aspektem, na który warto omówić, są anglojęzyczne „drogowskazy”, których biblioteka używa na kartach informacyjnych, tablicach i roll-upach. Użytkownicy mają dostęp do wersji anglojęzycznych bądź obrazkowych, co zdecydowanie pomaga w zorientowaniu się obcokrajowcom w zasadach panujących w bibliotece. Tablice informacyjne dostępne są zarówno w gmachu głównym biblioteki, jak i w bibliotekach wydziałowych. Jednostka prowadzi też punkt informacyjny, w którym udziela wsparcia w kwestiach dotyczących spraw naukowych, ale również odpowiada na pytania studentów dotyczące funkcjonowania w Lublinie.



Fot. 5. Tablica informacyjna dla użytkowników
Fot. C. Handzel.

⁷ Biblioteka Politechniki Lubelskiej [online]. [Dostęp 10.01.2019]. Dostępny w: www.biblioteka.pollub.pl.



Fot. 6. Roll-up promocyjny Biblioteki PL
Fot. C. Handzel.

Plany na przyszłość

Pomimo wszystkich wymienionych działań, umiędzynarodowienie wymaga dalszych nakładów pracy ze strony obu jednostek, a także modyfikowania i rozwijania istniejących praktyk. W związku z intensywnymi pracami nad poszerzeniem oferty edukacyjnej uczelni dla obcokrajowców, istnieje potrzeba wprowadzenia większej liczby studentów do korzystania z zasobów biblioteki, a także wsparcie ich w procesie kształcenia. Ponadto, jak już zostało wspomniane, kwestią wymagającą modyfikacji jest sposób organizacji i forma przeprowadzania szkolenia bibliotecznego. Umiędzynarodowienie jest procesem niezwykle dynamicznym i kształtowanym w dużym stopniu przez samych cudzoziemców i przez ich potrzeby. Jak pokazują dotychczasowe doświadczenia współpracujących ze sobą jednostek, kierowanie się nimi i modyfikowanie, w miarę możliwości, stosowanych praktyk przynosi dobre efekty i jest pozytywnie oceniane przez obcokrajowców

Bibliografia:

1. *Europejska Karta Naukowca* [online]. [Dostęp 20.12.2018]. Dostępny w: http://www.pollub.pl/files/77/attachment/9387_Declaration_of_Commitment_LUT_Poland.pdf.
2. HUGHES, C. *Understanding Prejudice and Education The Challenge for Future Generations*. London: Routledge Taylor & Francis Group, 2017. ISBN 978-1-138-92860-2.

3. International Staff Week for Librarians. W: *IMOTION Erasmus Staff Training* [online]. [Dostęp 28.12.2018]. Dostępny w: <http://staffmobility.eu/staffweek/international-staff-week-librarians>.
4. *Karta ECHE* [online]. [Dostęp 20.12.2018]. Dostępny w: <http://www.bkm2.pollub.pl/images/ogolne/Karta-ECHE.pdf>.
5. KOTUŁA, E. Innsbruck – miasto inspiracji dla bibliotekarzy. *Biblioteka i Edukacja* 2017, nr 12. ISSN 2299-565X.
6. *Strategia Rozwoju Politechniki Lubelskiej* [online]. Lublin: Politechnika Lubelska, 2013. [Dostęp 20.12.2018]. Dostępny w: https://www.pollub.pl/files/4/attachment/3188_Strategia,Rozwoju,Uczelni.pdf.

HANDZEL, C. Współpraca jednostek uczelni a proces umiędzynarodowienia na przykładzie Biblioteki i Biura Kształcenia Międzynarodowego Politechniki Lubelskiej. Biuletyn EBIB [online] 2019, nr 1 (184), Użytkownicy zagraniczni w bibliotekach. [Dostęp 18.02.2019]. ISSN 1507-7187. Dostępny w: <http://open.ebib.pl/ojs/index.php/ebib/article/view/687>.